

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 452/2021-69

Ústavný súd v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátkou JUDr. Zuzanou Karaffovou, Námestie slobody 50, Sabinov, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9Cdo/160/2020 z 12. augusta 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 18. novembra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, nebyť odňatý svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 24C/63/2016 zo 7. februára 2018, rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 21Co/103/2018 z 27. júna 2019 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 9Cdo/160/2020 z 12. augusta. Tiež navrhol zrušiť označené napadnuté rozhodnutia, priznať mu primerané finančné zadost'učinenie 3 000 eur a náhradu trov konania.

2. Sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom v tejto veci vzniesol námietku zaujatosti sudcu Petra Straku. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 663/2020-9 z 15. decembra 2020 rozhodol, že sudca III. senátu ústavného súdu Peter Straka nie je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2612/2020.

3. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 452/2021-37 z 26. augusta 2021 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Vo zvyšnej časti, teda v časti namietaného porušenia označených práv uznesením okresného súdu a uznesením krajského súdu, ústavnú sťažnosť odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie. Predmetom posúdenia vo veci samej zo strany ústavného súdu je preto už len namietané porušenie označených práv sťažovateľa uznesením najvyššieho súdu.

4. Z ústavnej sťažnosti a k nej pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľ sa ako žalobca domáhal na okresnom súde zaplattenia nájomného (480 eur s príslušenstvom). Na všetkých súdnych inštanciách všeobecného súdnictva (okresný súd, odvolací krajský súd, dovolací najvyšší súd) sťažovateľ neuspel. K prostriedkom procesného útoku sťažovateľ pridal aj námietku nezákonného sudcu, ktorá sa postupne stala jeho dominantným prostriedkom súdnej ochrany. Krajský súd v napadnutom rozsudku podrobne opísal pridelenie veci na okresnom súde prvotne sudkyňi JUDr. Ingrid Kalinákovej a po jej kariérom postupe na krajský súd náhodným výberom sudkyňi JUDr. Daniele Baranovej. Na základe dodatku k rozvrhu práce č. 15 z roku 2017 boli veci pridelené pôvodne JUDr. Kalinákovej následne prerozdelené medzi sudkyne JUDr. Zuzanu Berežnú a JUDr. Danu Farkášovú, a to prostredníctvom technických prostriedkov.

5. Na základe dovolania sťažovateľa, v ktorom namietal, že v jeho veci v konaní na okresnom súde rozhodoval nezákonný sudca, sa najvyšší súd stotožnil s už uvedenou argumentáciou krajského súdu a k ním predloženej námietke nezákonnosti senátu krajského súdu najvyšší súd uviedol, že námietka sťažovateľa nemá žiadne opodstatnenie, pretože *„neobsahuje relevantný dôvod a dôkaz spôsobilý spochybníť správnosť postupu odvolacieho súdu pri pridelení veci do senátu 21 C“* (správne 21 Co, pozn.).

II.

Argumentácia sťažovateľa

6. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti v podstatnom namieta, že súdy zúčastnené na rozhodovaní v jeho veci na jeho výhrady o nezákonnom sudcovi rozhodujúcom na jednotlivých stupňoch súdov bez adekvátneho odôvodnenia jeho výhrad len skonštatovali, ktorým sudcom bola jeho vec pridelená podľa rozvrhu práce. Súdy zúčastnené na rozhodovaní jeho veci ale nerozptýlili jeho pochybnosti týkajúce sa práva na zákonného sudcu, pretože podľa neho nepreverili, či elektronické pridelenie vecí zodpovedalo zákonným pravidlám pridelovania vecí a žiadny z nich mu nevydal „potvrdenie o prevzatí a pridelení vecí“ podľa § 51 ods. 10 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“). Napokon namietal, že mu súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci podľa uvedeného zákonného ustanovenia neumožnili pridelenie vecí odkontrolovať nielen v súdnom spise, ale v jednotlivých súdnych evidenciách pridelovania spisov, čím malo dôjsť k zásahu do ním uplatnených práv.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

7. Najvyšší súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že námietky sťažovateľa o porušení ním označených práv nevydaním potvrdenia o prevzatí a pridelení veci, ktoré pre neho predstavuje právo preveriť evidenciu veci pridelenú na prejednanie, a to na základe spisovej značky, nepovažuje za dôvodné. V predmetnej veci konajúci senát „9Cdo“ podrobne odôvodnil (pozri bod 7 napadnutého uznesenia) svoj právny záver k námietkam o nezákonných sudcoch krajského súdu rozhodujúcich o podanom odvolaní a k tomuto odôvodneniu nie je čo doplniť. Vo vzťahu k vo svojej podstate identickej námietke nezákonnosti sudcov senátu „9Cdo“ najvyššieho súdu a porušeniu práva sťažovateľa na vydanie potvrdenia o pridelení veci tomuto senátu na prejednanie a rozhodnutie najvyšší súd poukázal na odpovede zaslané kanceláriou najvyššieho súdu sťažovateľovi, ktoré boli založené do zberného spisu a ktoré v prílohe svojho vyjadrenia v kópii zaslal najvyšší súd aj ústavnému súdu.

III.2. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že:

- a) jeho cieľom bolo preukázať konanie nezákonného senátu najvyššieho súdu v konaní sp. zn. 9Cdo/160/2020 chýbajúcou evidenciou pridelenia veci na prejednanie, a nie, ako uviedol najvyšší súd, nevydaním potvrdenia o prevzatí a pridelení veci,
- b) ústavný súd by mal vyžiadať ako dôkaz v konaní pred ústavným súdom evidenciu pridelenia veci na prejednanie,
- c) predmetná vec bola pridelená priamo, účelovo senátu „9Cdo“ cez „FUNKCIONALITU VÝNIMKA“, a nie náhodným výberom, čoho dôkazom je jemu zaslané potvrdenie o pridelení spisu, pretože z neho vyplýva, že spis v jeho veci bol pridelený cez funkciu „ZMENA ZLOŽENIA PRE SPIS“ v „MODULE PREDSEDU SÚDU“ v programovom vybavení „SÚDNY MANAŽMENT“,
- d) senát „9Cdo“ nie je oprávnený konať a rozhodovať v jeho veci,
- e) aj zo stanoviska Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) z 11. mája 2020 vyplýva, že potvrdenie o pridelení veci nie je potvrdením o tom, že vo veci koná zákonný sudca, ktorý spĺňa podmienky dané § 51 ods. 1 a 2 zákona o súdoch,
- f) najvyšší súd má povinnosť viesť register – evidenciu pridelenia veci na prejednanie, čo vyplýva zo stanoviska ministerstva spravodlivosti z 15. októbra 2020,
- g) nesúhlasí s právnymi závermi najvyššieho súdu, ktorými sa vysporiadal s námietkami nezákonnosti sudcu, nemajú „hmotný základ“ (sťažovateľ uviedol, že za hmotný základ považuje evidenciu pridelenia veci na prejednanie, pozn.),
- h) najvyšší súd môže skutočnosť, že vo veci koná zákonný sudca preukázať len prostredníctvom evidencie pridelenia veci na prejednanie vedenej podľa § 51 ods. 10 zákona č. 757/2004 Z. z.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na súdnu ochranu, základného práva na zákonného sudcu a práva na spravodlivé súdne konanie je založená na jeho tvrdení o netransparentnosti pridelenia jeho veci na okresnom súde zákonnému sudcovi a následne spochybňuje aj pridelenie veci na krajskom a najvyššom súde zákonným sudcom náhodným výberom, pretože mu nebolo umožnené nahliadnuť do evidenčných pomôcok súdu.

10. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

11. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína svoju judikatúru týkajúcu sa práva na zákonného sudcu, v ktorej uviedol, že princíp zákonného sudcu treba pokladať za celkom neopomenuteľnú podmienku výkonu súdnej moci, keďže na jednej strane dotvára a upevňuje sudcovskú nezávislosť a na strane druhej predstavuje pre účastníka konania, resp. stranu sporu záruku, že na rozhodnutie jeho veci sú povolané súdy a sudcovia podľa vopred ustanovených zásad tak, aby bola zachovaná zásada pevného a náhodného pridelenia súdnej agendy a aby bol vylúčený – pre rôzne dôvody a rozličné účely – výber súdov a sudcov „ad hoc“ (pozri napr. I. ÚS 239/04, IV. ÚS 257/07).

12. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) v súvislosti s právom na zákonného sudcu vyslovil, že rozhodovanie vecí zákonným sudcom (aj súdom) je základným predpokladom na naplnenie podmienok spravodlivého procesu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zákonnosť súdu musí byť okrem iného založená na jeho zložení. Súd zriadený zákonom musí byť teda obsadený zákonným spôsobom (rozsudok ESLP vo veci *Buscarini v. San Marino* zo 4. 5. 2000).

13. Zákonný sudca je podľa judikatúry ústavného súdu sudca, ktorý spĺňa zákonom ustanovené podmienky na funkciu sudcu. Okrem toho za zákonného sudcu treba však pokladať sudcu určeného v súlade s rozvrhom práce vecne a miestne príslušného súdu; ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie v senáte; ako aj sudcu, ktorému boli veci pridelené z dôvodu vylúčenia iného sudcu pre zaujatosť alebo pre iné ďalšie dôvody (pozri napr. II. ÚS 118/02, II. ÚS 119/02).

14. Súčasťou základného práva na zákonného sudcu, resp. na súd zriadený zákonom je popri požiadavkách zákonného vymedzenia vecnej, miestnej a funkčnej príslušnosti súdu, rozdelenia súdnej agendy medzi sudcov a senáty vrátane stanovenia ich počtu i zloženia, požiadavke vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodnutia veci z dôvodov jeho zaujatosti, aj právo na náležité preskúmanie námietok strany sporu ohľadom porušenia z týchto požiadaviek vyplývajúcich práv a následné vyporiadanie sa s týmito námietkami preskúmateľným spôsobom súdom príslušným na rozhodnutie o nich (napr. I. ÚS 52/97, II. ÚS 47/99, II. ÚS 87/01, I. ÚS 115/02, III. ÚS 202/02, III. ÚS 116/06).

15. V tejto súvislosti je potrebné taktiež zdôrazniť, že právo na zákonného sudcu neznamena právo na konkrétneho sudcu, napokon aj samotný zákon o súdech vo svojom § 3 ods. 3 stanovuje, že zákonný sudca je sudca, ktorý vykonáva funkciu sudcu na príslušnom súde a bol určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie o prejednávanej veci. Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie

a rozhodovanie v senáte. Strana v konaní, v ktorom rozhoduje súd v senáte, nemá právo na vopred určeného sudcu spravodajcu. Zákonným sudcom je aj sudca určený v súlade so zákonom a s rozvrhom práce (pozri napr. II. ÚS 15/96, II. ÚS 16/2011, III. ÚS 459/2017).

16. Z judikatúry ústavného súdu i EŠLP teda možno vyvodiť, že súčasťou záruk spojených s právom na zákonného sudcu sú aj požiadavka transparentnosti a predvídateľnosti pridelenia veci zákonnému sudcovi, t. j. pridelovania súdnej agendy, ktoré musí byť regulované priamo v rozvrhu práce (formálny aspekt), ako aj požiadavka stability súdu zabraňujúca svojvoľnému odňatiu veci zákonnému sudcovi po tom, ako mu bola pridelená, obe tieto požiadavky musia byť reálne, transparentné, určené vopred a musia obsahovať záruky proti ich zneužitiu (materiálny aspekt), aby mohlo dôjsť k naplneniu práva na zákonného sudcu.

17. Záruka súvisiaca so spôsobom určenia zákonného sudcu sa prejavuje reguláciou prijatou v § 51 ods. 1 zákona o súdoch, podľa ktorého sa veci určené podľa predmetu konania v súlade s rozvrhom práce pridelujú jednotlivým senátom alebo samosudcom náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom tak, aby bola vylúčená možnosť ovplyvňovania pridelenia vecí, ak tento zákon neurčuje inak. Súdny úradník sa pridelujú veci podľa rozvrhu práce tak, aby sa zabezpečilo ich rovnomerné zaťaženie a riadny chod súdu. Podľa § 51 ods. 2 zákona o súdoch je podmienka náhodného výberu podľa odseku 1 splnená aj vtedy, ak sa má vec prideliť jednému z aspoň dvoch senátov, samosudcov alebo súdnych úradníkov.

18. Rozvrh práce vydáva predseda súdu pre účely zabezpečenia riadenia súdu v oblasti výkonu súdnictva [§ 49 písm. a) zákona o súdoch] a definovaný je v § 50 ods. 1 ako akt riadenia predsedu súdu, ktorým sa riadi organizácia práce súdu pri zabezpečovaní výkonu súdnictva na príslušný kalendárny rok. Obsah rozvrhu práce je určený v § 50 ods. 2 zákona o sudcoch a podzákonných normách (vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 118/2005 Z. z. o náležitostiach rozvrhu práce a inštrukcia Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 665/2005-53 o postupe súdov pri vykonávaní vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 118/2005 Z. z. o náležitostiach rozvrhu práce).

19. Požiadavka zákazu svojvoľného odňatia veci zákonnému sudcovi má svoje vyjadrenie v § 51 ods. 4 zákona o súdoch, podľa ktorého sa náhodným výberom pomocou technických prostriedkov a programových prostriedkov schválených ministerstvom podľa rozvrhu práce alebo jeho zmeny prerozdeľujú už pridelené veci aj v prípade dlhodobej šesť týždňov presahujúcej neprítomnosti zákonného sudcu, ktorému bola vec pridelená [písm. a)], zmeny v obsadení súdu sudcami, a to vrátane zmeny v dôsledku dočasného pridelenia sudcu; pri zmene v zložení senátu sa vec ponecháva v pôvodnom senáte alebo sa prerozdelí do iného senátu, kde sa zaraďuje sudca spravodajca tak, aby prerozdelením veci bola zabezpečená rovnomerná zaťaženosť senátov na súde [písm. b) a c)] výraznej nerovnomernosti zaťaženosť sudcov [písm. c)] a ak bol zákonný sudca, ktorému bola vec pridelená, z konania a rozhodovania vo veci vylúčený [písm. d)].

20. Ústavný súd sa oboznámil s obsahom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, v ktorom tento súd v plnom rozsahu odkázal na rozsudok krajského súdu (konkrétne jeho str. 15) a v ňom popísanú odpoveď, ktorou sa krajský súd vysporiadal so sťažovateľovou námietkou nezákonného sudcu. Najvyšší súd túto odpoveď krajského súdu posúdil ako dôslednú a podrobnú, konštatujúc zároveň, že k nej nemá čo dodať a považuje ju za správnu. Následne uviedol, že námietka nezákonnosti

sudcu nemá podľa neho žiadne opodstatnenie, pretože neobsahuje relevantný dôvod a dôkaz spôsobilý spochybníť správnosť postupu krajského súdu pri pridelení veci do senátu 21C. Najvyšší súd napokon podrobil kritike odôvodnenie dovolania sťažovateľa zastúpeného právnu zástupkyňou a v závere konštatoval neopodstatnenosť dovolacej námietky o existencii vady podľa § 420 písm. e) Civilného sporového poriadku.

21. Vzhľadom na odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu odkazujúce na rozsudok krajského súdu, ústavný súd poukazuje na svoj ustálený právny názor, podľa ktorého odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Uvedený záver je možné mutatis mutandis vzťahovať aj na rozhodnutie o dovolaní. Už uvedené závery zahŕňajú aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09). Vychádzajúc z uvedeného právneho názoru, ústavný súd v potrebnom rozsahu preskúmal právne závery krajského súdu uvedené v jeho rozsudku.

22. Krajský súd v rámci svojho rozsudku reagoval na uvedenú námietku sťažovateľa tým, že poukázal na dodatok č. 14 k rozvrhu práce okresného súdu pre rok 2017, v súlade s ktorým bol spis sťažovateľa v dôsledku odchodu sudkyne JUDr. Ingrid Kalinákovej na krajský súd prerozdelený spolu s ostatnými nerozhodnutými a nevybavenými vecami okrem iných aj zo senátu 24C náhodným výberom do senátov 7C, 8C, 9C, 10C, 11C, 12C, 14C, 16C, 19C, 20C, 32C v pomere 1 : 1 : 1 : 1 : 1 : 1 : 1 : 1 : 1 : 1 : 1 : 1 . Uvedeným spôsobom bola predmetná vec pridelená sudkyňi JUDr. Daniele Baranovej. Na základe dodatku č. 15 k rozvrhu práce na rok 2017 boli prerozdelené v každom C senáte nevybavené veci, ako aj veci vybavené, ale nearchivované, pôvodne pridelené do senátu 24C (pôvodne JUDr. Ingrid Kalináková) do senátu 24C JUDr. Zuzane Berežnej a do senátu 7C JUDr. Dane Farkašovej v pomere 9 : 1. Následne krajský súd poukázal na to, že dodatky rozvrhu práce na rok 2017 majú svoju oporu v § 51 ods. 4 písm. b) a c) zákona o súdoch.

23. K zmene v osobe zákonného sudcu ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že takáto zmena po pridelení veci nie je vylúčená, no musí sa udiať jedine v súlade so zákonom ustanovenými podmienkami a pri dodržaní zákonom ustanoveného postupu (pozri I. ÚS 448/2016)

24. Sťažovateľ v konaní už v rámci svojho odvolania proti rozsudku okresného súdu spochybňoval predovšetkým porušenie svojho práva na zákonného sudcu následným odňatím jeho veci zákonnej sudkyňi JUDr. Ingrid Kalinákovej a jej postupným pridelením JUDr. Daniele Baranovej a JUDr. Zuzane Berežnej.

25. Ústavný súd sa oboznámil s rozvrhmi práce okresného súdu na rok 2016 a 2017, ako aj ich dodatkami (rozvrhy práce sú verejne prístupné na stránke ministerstva spravodlivosti, pozn.) a zistil, že krajským súdom popísaná genéza pridelenia spisu bola vykonaná v súlade s prijatým rozvrhom práce na rok 2017 a jeho dodatkom č. 14 účinným od 1. novembra 2017 a dodatkom č. 15 účinným od 1. decembra 2017. Dôvodom prijatia týchto dodatkov bolo v prvom prípade odchod sudkyne JUDr. Ingrid Kalinákovej na súd vyššej inštancie pokrytý zákonným dôvodom zmeny v obsadení súdu uvedeným v § 51 ods. 4 písm. b) zákona o súdoch a v druhom prípade (bod 5 dodatku č. 15) výrazná nerovnomernosť zaťaženia sudcov podľa § 51 ods. 4 písm. c) riešená v spojení s nástupom sudkyne JUDr. Zuzany Berežnej na okresný súd.

26. Ústavný súd po oboznámení sa s rozvrhmi práce okresného súdu na rok 2016 a 2017, ako aj ich dodatkami konštatuje, že v nich formulované pravidlá pre pridelenie doručených návrhov, ako aj pravidlá následného prerozdelenia už pridelených vecí boli transparentné, zrozumiteľné a spätne verifikovateľné. K zmenám zákonného sudcu v predmetnej veci došlo zjavne v dôsledku pôsobenia vonkajších faktorov, ktorými sa zmenila skladba súdu (odchod sudkyne na súd vyššej inštancie – zmena v obsadení súdu a nerovnomerná zaťaženosť sudcov v spojení s nástupom novej sudkyne), t. j. na základe legitímnych zákonných dôvodov a v súlade s rozvrhom práce.

27. V súvislosti s určeným pomerom prerozdelenia vecí 1:9 medzi dve sudkyne okresného súdu v zmysle dodatku č. 15 rozvrhu práce na rok 2017 ústavný súd považuje za potrebné poukázať na skutočnosť, že právo na výber zákonného sudcu náhodným spôsobom a priori nevyklučuje určitú racionalitu prerozdelenia konkrétne určeného okruhu vecí jednotlivým sudcom, tá však vždy musí sledovať zákonný cieľ (v tomto prípade ním bolo dosiahnutie rovnomernej zaťaženosť sudcov po nástupe nových sudcov na okresný súd, pozn.) a musí byť vykonaná zákonným spôsobom (náhodný výber minimálne z dvoch sudcov).

28. Z uvedeného možno urobiť záver, že formálne pravidlá prerozdelenia už pridelených vecí stanovených rozvrhom práce okresného súdu na rok 2017, ktoré boli preskúmané ako krajským, tak i najvyšším súdom výkladom príslušných ustanovení spomínaného rozvrhu práce s jeho dodatkami, predstavuje v okolnostiach danej veci ústavne akceptovateľný spôsob predvídateľného určenia zákonného sudcu podľa rozvrhu práce.

29. Z argumentácie sťažovateľa uvedenej v ústavnej sťažnosti je však zjavné, že sťažovateľovi ako dôkaz náhodného výberu zákonného sudcu pri následnom prerozdeľovaní jeho vecí vykonanom po jej pridelení zákonnému sudcovi nepostačuje súdom predložené potvrdenie o prevzatí a pridelení spisu a žiada o umožnenie nazretia do evidenčných pomôcok súdu, čo mu však podľa neho zo strany súdov nebolo umožnené, napriek tomu, že sa ho v priebehu jednotlivých konaní dožadoval. V tejto súvislosti poukazuje na § 51 ods. 10 zákona o súdoch, ktorý určuje súdu povinnosť vydať účastníkovi konania, resp. strane sporu potvrdenie o prevzatí a pridelení vecí. Zároveň toto ustanovenie stanovuje akýsi štandard evidencie pridelenia vecí na prejednanie.

30. Podľa § 54 ods. 10 zákona o súdoch súd vydá účastníkovi konania potvrdenie o prevzatí a pridelení vecí. Evidencia pridelenia vecí na prejednanie musí zabezpečovať takú možnosť kontroly, aby si každá osoba, ktorá má na veci právny záujem, mohla nazretím do spisu a evidenčných pomôcok preveriť pridelenie vecí zákonnému sudcovi.

31. Podľa § 148 Všeobecné ustanovenia vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 543/2005 Z. z. o Spravovacom a kancelárskom poriadku pre okresné súdy, krajské súdy, Špecializovaný trestný súd a vojenské súdy v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 543/2005 Z. z.“) sa za súdny register považuje zoznam všetkých vecí patriacich podľa rozvrhu práce príslušnému sudcovi, senátu alebo súdnemu úradníkovi (odsek 1). Súdny register má charakter evidenčnej pomôcky, je určený pre vnútornú potrebu súdov a nie je verejne prístupný; ustanovenia osobitných predpisov pozn. 61) tým nie sú dotknuté. Poznámka 61 odkazuje priamo na § 51 ods. 10 zákona o súdoch (odsek 2). Súdny register podáva prehľad o stave každej zapísanej veci v ktoromkoľvek štádiu konania a je podkladom na vypracovanie štatistického výkazu o činnosti súdu (odsek 3).

32. V § 167 vyhlášky č. 543/2005 Z. z. ako príklad konkretizuje ostatné evidenčné pomôcky, ktorými sú najmä kalendár, zoznam odoslaných súdnych spisov, úhrnný dodací lístok doporučených zásielok, poštový podací lístok, doručovacia kniha súdneho doručovateľa, zoznam súdnych spisov odovzdaných do registratúrneho strediska, menoslov k súdnym registrom, zoznam väzieb, zoznam podmiennečne odsúdených, odsúdených k peňažným trestom a trestom zákazu činnosti, register Kp k súdnemu registru K na vydávanie potvrdení o tom, že žiadateľ nie je v konkurze, kniha vyžiadaných písomných znaleckých posudkov, kniha vyžiadaných tlmočnických úkonov, register Vylo k súdnemu registru CbVyl na vydávanie osvedčení o tom, či o žiadateľovi v registri diskvalifikácií určitý záznam je alebo nie je, register OpP na evidenciu podaní a písomností doručených v elektronickej podobe, ktoré sa majú použiť vo viacerých veciach vedených na tom istom súde (odsek 1). Rovnako pre tieto evidenčné pomôcky platí, že v zásade sú neverejné, avšak rešpektujú právo podľa § 51 ods. 10 zákona o ústavnom súde (odsek 2).

33. Ústavný súd vzhľadom na argumentáciu sťažovateľa zaslal súdom konajúcim v jeho veci výzvy na predloženie všetkých im dostupných podkladov preukazujúcich náhodné pridelenie veci sťažovateľa.

34. Zo strany okresného súdu bol ústavnému súdu zaslaný výpis zo súdneho registra obsahujúci zoznam všetkých podaní došlých 13., 14. a 15. apríla 2016 (sťažovateľovo podanie bolo okresnému súdu doručené 14. apríla 2016). Z obsahu došlého výpisu vyplýva, že okresnému súdu bolo 14. apríla 2016 doručených spolu 87 návrhov, z nich dve podania sťažovateľa. Podanie, ktorým bolo iniciované preskúmané konanie, bolo doručené o 15:00:39 h, IČS:8116207752 (identifikačné číslo spisu), pridelené bolo do senátu 24C (sp. zn. 24C/125/2016) a ako zákonná sudkyňa bola vybraná náhodným výberom JUDr. Ingrid Kalináková. V prílohe svojho podania okresný súd predložil ústavnému súdu aj rozhodnutie krajského súdu č. k. 1Spr1/2/2020 z 24. januára 2020, ktorým zamietol odvolanie sťažovateľa proti rozhodnutiu okresného súdu o jeho žiadosti o sprístupnenie informácií týkajúcich sa pridelenia jeho veci náhodným výberom.

35. Z podkladov doručených na základe výzvy ústavného súdu krajským súdom (potvrdenie o generovaní náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti zo 16. mája 2022) vyplýva, že spis vo veci sťažovateľa bol krajskému súdu doručený 22. júna 2018, zaevidovaný bol pod IČS: 8116207762, v ten istý deň o 10:02:49 h bol uskutočnený náhodný výber pridelenia zákonného sudcu a z celkového počtu 23 bol ako výsledok generovania vybraný senát 21Co a zákonná sudkyňa JUDr. Antónia Kandrává. Z uvedeného potvrdenia je síce možné zistiť pomer, v akom sú jednotlivé spisy delené medzi sudcov, avšak nie počet spisov pridelených jednotlivým sudcom vstupujúcim do generovania náhodného výberu. Súčasťou zaslaných podkladov bol aj zoznam podaní došlých krajskému súdu 22. júna 2018 v počte 95 kusov.

36. Najvyšší súd ústavnému súdu na základe jeho výzvy zaslal potvrdenie o generovaní náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti z 11. mája 2022, úradný záznam elektronickej podateľne najvyššieho súdu z 10. mája 2022, potvrdenia o lustrácii spisov sp. zn. 9 Cdo/75/2020 a sp. zn. 9Cdo/160/2020, potvrdenie prijatia spisu sp. zn. 9Cdo/75/2020, ako aj nápad vecí od 1. februára 2020 do 15. februára 2020. V sprievodnom liste navyše najvyšší súd zdôraznil, že každá došlá vec je na tomto súde okamžite pridelená pomocou elektronickej podateľne najvyššieho súdu,

teda automaticky bez vstupu ľudského faktora. Uvedený postup je na najvyššom súde zabezpečený elektronickou podateľňou a náhodným výberom sudcu.

37. Z podkladov doručených z najvyššieho súdu ďalej vyplýva, že spis vo veci sťažovateľa bol tomuto súdu doručený 7. februára 2020, zaevidovaný pod IČS: 811620762, v ten istý deň o 7:46:58 h bol uskutočnený náhodný výber zákonného sudcu a z celkového počtu 9 bol ako výsledok generovania vybraný senát 9Cdo (pridelená sp. zn. 9Cdo/75/2020) a zákonná sudkyňa JUDr. Soňa Mesiarkinová. Predmetná vec bola pod touto spisovou značkou zákonnou sudkyňou vybavená „inak“ a následne bola opätovne najvyššiemu súdu doručená 6. júla 2020, keď bola v súlade s rozvrhom práce najvyššieho súdu na rok 2020 pridelená opätovne tej istej zákonnej sudkyňi JUDr. Soni Mesiarkinovej. Z potvrdenia o generovaní náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov schválených ministerstvom spravodlivosti z 11. mája 2022 vyplýva pomer delenia spisov medzi jednotlivých sudcov, avšak nie počet spisov pridelených jednotlivým sudcom vstupujúcim do generovania náhodného výberu.

38. Zo zaslaných podkladov je zrejmé, že pridelenie veci je evidované prostredníctvom súdneho registra, ktorý je v zmysle spomínanej vyhlášky definovaný ako evidenčná pomôcka. Sťažovateľovi súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci napriek jeho žiadostiam neposkytli zoznam všetkých podaní prerozdeľovaných v deň, keď bolo jednotlivým súdom doručené jeho podanie, resp. spis v jeho veci s podaným opravným prostriedkom v podobe, ktorá by rešpektovala aj platnú právnu úpravu týkajúcu sa predovšetkým ochrany osobných údajov.

39. Z uvedených skutočností však podľa ústavného súdu celkom zjavne vyplýva, že ani tieto podklady obsahujúce údaje zo súdnych registrov jednotlivých súdov, ktorých sa sťažovateľ v záujme ochrany ním uvedených práv domáha, nedovoľujú identifikovať konkrétny spôsob náhodného výberu zákonného sudcu jednotlivých vecí. Ako ústavný súd zistil zo zaslaných podkladov, tento fakt bol sťažovateľovi krajským súdom ozrejmenejší už v rámci odôvodnenia jeho rozhodnutia č. k. 1Spr1/2/2020 z 24. januára 2020, v ktorom krajský súd uviedol, že aktuálna verzia programových prostriedkov – súdneho manažmentu, ktorú využívajú ako okresný, tak i krajský súd, neumožňuje zobrazenie informácií o senátoch a ich pomeroch pridelovania, ktoré boli použité pri náhodnom pridelovaní v konkrétnom spise. Táto informácia sa dá získať len priamo z databázy súdneho manažmentu. V databáze súdneho manažmentu sa však nachádza len v zašifrovanej podobe, ktorú dokáže dekódovať len tvorca programu. Takýmto spôsobom sa zabráňuje akémukoľvek subjektívnemu zásahu do náhodného pridelovania vecí programovými prostriedkami podľa pravidiel upravených v rozvrhu práce.

40. K systému pridelovania spisov používanému súdmi zúčastnenými na rozhodovaní v tejto veci ústavný súd vo svojom uznesení č. k. IV. ÚS 191/08 zo 17. júna 2008 konštatoval, že interpretáciou relevantných ustanovení možno dospieť k jednoznačnému záveru, že kľúčovými ustanoveniami vytvárajúcimi garancie pre dodržanie ústavou zaručeného práva na nestranný súd je práve ustanovenie určujúce pridelovanie vecí systémom tzv. náhodného výberu (§ 51 ods. 1 zákona o súdoch), ako aj ustanovenie stanovujúce kritéria uvedeného systému, a síce takú podmienku systému náhodného výberu predpokladajúcu výber aspoň z dvoch senátov, samosudcov, súdnych úradníkov alebo notárov (§ 51 ods. 2 zákona o súdoch). Zákonné normy, ktorými sú § 49 písm. a) a § 50 ods. 2 písm. a) zákona o súdoch, určujú právomoc predsedu súdu vymedziť okruh senátov poverených vybavovaním agendy určitého druhu, samozrejme, za súčasného dodržania jednej

z garancií práva na nestranný súd poskytovanej § 51 ods. 2 zákona o súdoch, ktorou je okruh aspoň dvoch senátov.

41. Aj keď ústavný súd vníma obavy sťažovateľa, je potrebné uviesť, že ideálny systém na pridelovanie vecí nájsť nejde, všetko je zneužiteľné. Podľa ústavného súdu však prijatá zákonná úprava prerozdelenia spisov, ktorá je založená na kombinácii viacerých rôznych kritérií (zákonné dôvody zmeny zákonného sudcu, povinný okruh aspoň dvoch senátov pri výbere sudcu, technické prostriedky pridelenia vecí schválené ministerstvom spravodlivosti), sa cielene snaží o zníženie rizika manipulácie na praktické minimum.

42. V dotknutej veci boli zákonní sudcovia, resp. senáty na jednotlivých stupňoch súdov vygenerovaní elektronickým systémom a ten istý elektronický systém pridelil aj iné veci pred, ale i po tomto pridelení, čo je dosledovateľné z elektronickej chronológie pridelovania spisov. V tejto súvislosti sa žiada zopakovať, že sťažovateľovi síce podklady preukazujúce pridelovanie spisov pred a po podaní jeho návrhu ani žiadne ďalšie výpisy zo súdneho registra či iných evidenčných pomôcok predložené neboli, avšak údaj dotýkajúci sa pridelenia spisu v predmetnej veci zákonnému sudcovi mu odopretý nebol (potvrdenie o pridelení spisu zákonnému sudcovi). Z uvedeného vyplýva, že samotným neposkytnutím ďalších v podstate len písomností štatistického charakteru zo súdneho registra, ktoré nemajú z hľadiska dokazovania, resp. ďalšej preukaznosti náhodného výberu zákonného sudcu žiadnu zásadnú „pridanú hodnotu“, by mohlo dôjsť len k nenaplneniu sťažovateľovho práva na nazretie do evidencnej pomôcky, ktoré by malo zabezpečovať jednu z možností kontroly dodržiavania jeho práva na zákonného sudcu. Zohľadňujúc v tomto prípade zjavne silnú hypotetickosť sťažovateľových námietok, resp. absenciu relevantnej pochybnosti ohľadom nerešpektovania práva náhodného výberu zákonného sudcu a neodňatia veci zákonnému sudcovi, ďalej zjavnú nemožnosť priamym spôsobom preukázať kritériá náhodného výberu zákonného sudcu súdmi zúčastnenými na rozhodovaní v tejto veci, ako aj ďalšie práva (napr. právo nazerať do spisu, právo podať námietku zaujatosti) sťažovateľa, ktorých realizácia v priebehu konania dotvára a zabezpečuje ochranu ústavného základného práva na zákonného sudcu, však ústavný súd dospel k záveru, že k zásahu do materiálnej podstaty namietaného základného práva na zákonného sudcu v tomto prípade nedošlo.

43. Ústavný súd napokon poznamenáva, že právo na zákonného sudcu je radené ako jeden z kľúčových atribútov práva na spravodlivý proces, pretože je neoddeliteľne späté s právom na prístup k súdu či právom na nezávislý a nestranný súd. Garancie nestranného procesu pritom neskončia pridelením vecí, ale v priebehu procesu pokračujú, preto by i pri prípadnom v tejto veci už len hypotetickom pochybení stále išlo o pochybenie napravitel'né v rámci ďalšieho konania v predmetnej veci. Keďže porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces sťažovateľka namieta len v spojení s namietaným porušením práva na zákonného sudcu v predmetnom konaní, ani k porušeniu týchto práv nemohlo dôjsť.

44. Vzhľadom na uvedené ústavný súd považuje odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu za ústavne udržateľné, a pretože nezistil, že by jeho odôvodnenie v tejto časti bolo poznamenané svojvôľou, ktorá by zakladala dôvod na vyslovenie porušenia sťažovateľom označených práv.

45. Z dôvodov uvedených v tomto náleze ústavný súd podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde *a contrario* ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel. Vzhľadom na nevyhovenie ústavnej sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu rozhodovať o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa, ktoré by mali oporu len vo vyslovení porušenia jeho v ústavnej sťažnosti označeného práva.

46. Podľa § 67 zákona o ústavnom súde sudca Peter Straka pripája odlišné stanovisko proti výroku a odôvodneniu tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2022

Peter Straka
predseda senátu